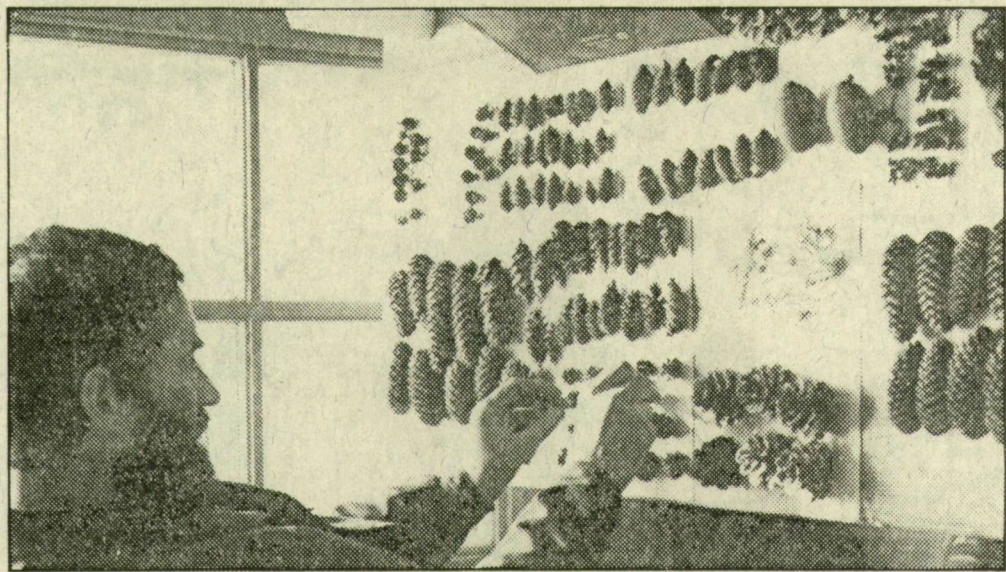

Az alsúti arborétumban Ifjúságtörténeti kutatások

Az alsúti kastély 40 hektárnyi parkjában több ezer növényfajtából álló gyűjtemény található. A régi kastélyból ma már csak a homlokfal és a nemrég helyreállított kápolna maradt meg. Az arborétum

mai kertésze, Boros József kertész-mérnök, mintegy 40-fajta fenyő tobozát évről évre begyűjti, és a magvakat szaporítóanyagként továbbítja az országban az igénylőknek.

Nem csak jellemgrófok

Shakespeare IV. Henrikjét rendezi Sándor János

Még a hetvenes évek derekán állította színpadra Szegeden, s még az ószínházban Shakespeare VI. Henrikjét Sándor János. Hozzá a *Vizkeresztet* és a *Makrancos hölgyet*. Három évet töltött ekkor nálunk, három *Shakespeare-t* rendezett.

— Előzménye békéscsabai éveimre esett a II. Richard, a IV. Henrikkel és az V. Henrikkel.

— Most megint a IV. Henriket celebrálja a Kiszínházban.

— Am ez a IV. Henrik nem azonos a békéscsabaival. Mint köztudomású, két drámát is írt belőle a szerző, összesen tíz felvonást, lehet tehát csemegézni, s tán mondanom sem kell, 1972-ben más dolgok izgatták az embereket mint ma. Ez a tíz felvonás bőseges teret ad ahhoz, hogy bizonyos szempontok szerint csoportosítsunk. Ne tűnjék szerénytelenségnek, ha szeretnék elosztani egy tévhitet. *Jan Kott* óta, aki a legnagyobb Shakespeare-rejtélyfejtő, azt mondjuk, a királydrámák a hatalomról, a hatalom mechanizmusáról szólnak. Ez a zseniális fölismerés lassan közhellyé kövült, egyben azonban takarónak is szolgál. Bárna hozzátenném tehát a hatalmat mindig emberek gyakorolják, s engem ebben a fejezetben az ember érdekel. Sokat igazongtam rajta, mi lehet igazán izgalmas ma a IV. Henrikben. Nagyjából arra jutottam: ha egy ügyet fölállal valaki, amíg az az ügy nem erősödik meg annyira, hogy önmagától is életképesé váljék, nem csak jellemgrófként kell viselkedni. A történelemben mindig *szükség volt* olyan emberekre, akiknek a nehezét kellett vállalni, hiszen min-

diglen az ügynek kell léteznie. IV. Henrik végzi el a munka nehezét, hogy aztán tisztán adhassa át a hatalmat fiának. Ami engem különösen izgat, milven törtévével is jár a munka neheze. Egyfelől tehát a király figurája, másfelől viszont a hercege, az utóde, aki látszólag lump, haszonleső valójában azonban reálpolitikát tanul, ellesi majd elsajátítja az egyszerű melósk nyelvét. Találtam pár ilyen mondatot a darabban, amit általában hüzni szoktak számomra azonban érthetően kuleskérésé vált, hogy megtaláljam ezeket s hangsúlyossá tegyem. Nemileg szemtelenül bár — de hisz maga Shakespeare ad biztatást — jeleneteket tartottam ide-oda, s én ezzel a bátortással keményen éltem is. Mechanikusan úgy fest az előadás, hogy az első rész az első dráma, a második rész a másik, de mondom, szabadon átszortosítottam: Falstaff sorozási jelenetét például előrehoztam az első felvonás csatájához.

— Ha már szóba került Falstaff: hazánkban először 1942-ben készült összevont változat, mely őt helyezte az események középpontjában. Falstaff címmel is hirdették a Budapesti Nemzeti Színházban.

— Kétségtelen nagy szerep benne Falstaff, de hát mégis ez a IV. Henrik. A hercegnek, a jövődől reálpolitikának a tiszta kezűnek ugyanis két apja volt. Az egyik a vér szerinti, a király, aki a hatalom gyakorlására tanította, másik pedig Falstaff, aki emberismeret, Magam igyekszem megőrizni a shakespeare-i konstrukciót, a darab hármas tagolását, a királyi udvarét, az összeesküvők tá-

borát és a Falstaff-kört. Ennek a szerkezetnek tiszteletben tartásával, úgy érzem, nem billen el a hangsúly Falstaff felé, akiről persze változatlanul hiszem, érzelmileg is hangsúlyos figurája a darabnak. Azért sem vagyok híve a Falstaff-központú IV. Henriknek, mivel erre bőseges módot kínál a *Windsori vig nök*, lehet azt is játszani.

— Szereposztás?

— Ha már Falstaffnál tartottunk, *Király Levente* hosszú ideje erre a feladatra készülve hordja szakállát. A király *Mentes József*, a herceg *Szirmai Péter*. Az ellentétben vezéralakúak *Köszegi Ákos* és *Jakab Tamás*, s a Falstaff-körhöz tartozó *Höve Zsuzsát* és *Szabó Ildikót* említeném még. A díszleteket *Mira János*, a jelmezeket *Molnár Zsuzsa* tervezte.

Bemutató pénteken este 7 órakor a Kiszínházban.

N. I.

A Corvina Kiadó új vállalkozása

A Corvina Kiadó nagyszabású vállalkozásba kezd: 1986-ban újjáírja indítja a művészet története című sorozatot, amely tíz kötetben teljes áttekintést ad az egyetemes képzőművészet fejlődéséről. Az új sorozatról, továbbá a karácsonyi ajándékozásra szánt, a téli könyvvásárra megjelent kiadványokról kedden Budapesten, a Corvina és Zenei Mintaboltban tájékoztatták a sajtó képviselőit.

Véber Károly, a kiadó irodalmi vezetője elmondta, hogy új vállalkozásuk keretében a barcelonai Salvat Kiadó gondozásában egy évtizede megjelent kötetek magyar változatát adják közre. Az előkészületek két esztendeje kezdődtek meg, s jövőre a sorozat két darabját már kézbe vehetik az olvasók. A tíz kötet a civilizáció kezdetétől a pop-artig, Közép-Amerikától az európai klasszikus művészeteken át a Távolság-Keletig a festészet és szobrászat évezredeknek legjelentősebb és legszebb alkotásait mutatja be. Kiemelte: ehhez hasonló összefoglaló művészettörténeti munka még nem jelent meg magyar nyelven. A kiadó a sorozat kötetjeiről előszöveget vesz fel, a mintapéldányok a nagyobb könyvesboltokban megtekinthetők. Jövőre az antik világ és az érett reneszánsz című kötetek látnak napvilágot

Ez évi utolsó ülését tartotta tegnap, kedden délelőtt a Kisz Csongrád Megyei Bizottsága mellett működő ifjúsági mozgalomtörténeti tanács. A résztvevők meghallgatták a tanács elnöke, beszámolóját az ifjúságtörténeti kutatómunka helyzetéről, soros feladatairól, és megvitaták a következő időszak teendőit. Erdemes egymás mellé helyezni néhány résztvevő véleményét.

GERMÁNÉ VASTAG GYÖRGYI, a Kisz megyei bizottságának első titkára: Az ifjúsági mozgalom megyei vezetésében történt több személyi változás nem befolyásolja azt a hatalmas meretű feltáró, gyűjtő, feldolgozó és kiadói munkát, amely az elmúlt időszakban országos elismerést vívott ki. Az eredményes együttműködés szándéka vezérel bennünket, de látnunk kell, hogy a változó körülmények között egyre nagyobb erőfeszítésekre van szükség a kutatás és kiadás anyagi bázisának megteremtésére. Eről a munkáról természetesen nem mondhatunk le, sőt, legfőbb teendők között szerepel megtalálni a módját annak, hogy a feltárt eredményeket, az összegyűjtött tapasztalatokat miként tudjuk az ifjúság mindennapi életében kamatoztatni. Látnuk, hogy nem lehet elszakítani a kutató csapatokat a szervezést, kiadást felvállaló mozgalmi vezetőknek tevékenységét a Kisz folyamatok és állandó megújulásra váró tevékenységétől.

CSÁPENSZKI ISTVÁN, az ifjúságmozgalmi baráti kör elnöke: A nemrégiben megalakult baráti kör mintegy 80 tagot számlál, de 30—40 felvétel folyamatban van. A tagok egy része Budapestben él. Úgy érzem, kollektívánk kezdi megtalálni feladatát, munkamódszerét. A régi ifjúsági vezetők és aktivisták segítségével főkutatjuk és megőrökítjük az egykori eseményeket. Gyűjtjük a visszaemlékezéseket, szeretnénk eljutni minél több üzemhez, vállalatokhoz.

Új kötetek várnak megjelenésre

hisz a mai vezetők jelentős része az ifjúsági mozgalom nevelte. Úgy kívánjuk a mai fiatalok előtt előbbé és elevebbé tenni a hagyományokat, hogy elmegyünk öszejöveteleikre, személyes élményeinkkel, tapasztalatainkkal rajzoljuk meg mozgalmi örökségüket.

KMETYKÓ LAJOS, az ifjúságmozgalmi történeti tanács elnökhelyettese: Hogy a Csongrád megyében elkezdett ifjúságtörténeti kutatómunka híre már az országhatáron túl is ismert, annak bizonyítéka, hogy nemrégiben egy NDK-beli kutató járt nálunk. Figyelemmel és érdeklődéssel tanulmányozta az itt folyó munkát. Egy baráti beszélgetés során kölcsönösen hasznos tapasztalatokkal gyarapodtunk. A munka elindítása óta mintegy 20—30 ezer dokumentumot örzünk, körülbelül felét már sikerült feldolgoznunk. Az anyag egy része az országos és a megyei levéltárból, a megyei pártarchívumból került hozzánk, de sok sajtóanyag és magántulajdonból idekerült eredeti dokumentum már saját gyűjtésünk. Az eredetiek mellett mikrofilmen és fénymásolatok formájában tároljuk ezt a hatalmas mennyiségű anyagot.

NEMETH ISTVÁN, a Kisz megyei politikai képzési központjának igazgatója: Mi szeretnénk tartalmas intézményi háttérrel biztosítani a kutatóknak. Ugyan-

akkor felvállaljuk a kapcsolattartást az ifjúsági mozgalom vezetőivel, az alapszervezetekkel, keressük e kutatások eredményeinek helyét a politikai képzési rendszerben. Hiszük, hogy a terjesztés munkálatainak is nagy lendületet adna, ha ilyen módon kerülnek közelebb a Kisz-aktivistákhoz

HEGYI ANDRÁS egyetemi adjunktus, az ifjúságmozgalmi történeti tanács elnöke: Evek óta ütemes, lendületes és intenzív munkát folyik. Sőt, elmondhatom, hogy épp most torlódik sokéves feltáró, gyűjtő és feldolgozó munkánk. Az úttörőmozgalom történetét feldolgozó Úttörőkrónika című negyvenéves anyag együtt van, ez lesz a Haladó ifjúsági mozgalom Csongrád megyében című sorozat második darabja. A befejező szerkesztői munkánál, a nyomdai előkészítésnél tartunk. Terveink szerint 1986 júniusában, az úttörőmozgalom 40 éves születésnapján jelenik meg. Együtt van a Válogatott dokumentumok 75 ivnyi anyaga is. A kötetet a Kisz zászlóbontásának 30. évfordulójára, 1987. március 21-re szeretnénk megjelentetni. Folynak az egyetemi-főiskolai kötet munkálatai, de e gyűjtemény esetében komoly erőfeszítéseket kell tennünk az anyagiak előteremtésére.

T. L.

Kiállítási napló

A homo ludens zavarban

A homo ludens először is emlékezik. Gyerekkorára és játékaira. Arra az időre, amikor nem volt oly bőseges kínálat a játékboltok polcain, de annál kedvesebb lehetett a csutkababa, a fakocka, az alumínium építőjáték, a jójó, a porgettű vagy a mások alól „kifogyott” hintaló. A legkedvesebb mégis a nagyanja varrógépén kikönyörgött indiai fejdísz volt — az udvar minden kakasa megcsinylette May Károly könyveinek élményét... Ezekhez a játékokhoz ugyanis személyes köze volt a homo ludensnek. Kitalálta, megküzdött érte, végigkísérte születését, még az iskolában is megemebrelte magát...

A homo ludens, így karácsony előtt, többet jár a játékboltokba, mint általában. Utóda már kinőttek a kisgyerekkorból, igénylistájukon kazetták, könyvek, feliratos trikók szerepelnek. De a kíváncsiság mégis minden évben behajtja a babák, társasjátékok, építőkockák, új, külföldi csodámasznák birodalmába. S kalapot kell emelnie, mert a hazai játékgyártás szellemi és technikai megvalósítása nagyot fejlődött. Messze van még az elvárhatótól, de a gyarapodás, szinesedés és esztétikai színvonal-emelkedés szembetűnő. Döccen a változatosság, gyatra az adaptálóképesség, sok a snassz munka, melynek fő oka, hogy az üzemek és gyárak jórészt szabad kapacitásukat, hulladékanyagait kamatoztatják a játékkészítésben, jó szándékú, ám szakképzetlen tervekészítők utasításai nyomán. Persze, ha jól meggondoljuk, nem is olyan egyszerű a szükségletekből kiindulva, a gyerekek különböző korosztályai, fiziológiai és lelki adottságainak figyelembevételével, nevelési célokat is szolgáló,

praktikus, esztétikus játékokat tervezni úgy, hogy az adott, konkrét anyagi és technológiai folyamat eredményeként gazdaságos árucikk is legyen.

A homo ludens örült, amikor meghívót kapott a Móra Ferenc Múzeum Horváth Mihály utcai Képtárába, ahol *Játék-munka-játék* címmel a Budapesti Képző- és Iparművészeti Szakközépiskola játékkészítő szakának hallgatói mutatkoznak be. Abból a felismerésből született — előzmények nélkül — a szak 1967-ben, hogy az emberi élet valamennyi szakában kapcsolatunk van a játékkal; hogy ellentmondásos játékgyártásunknak szakmai utánpótlása legyen; hogy a játszani vágyók minden életkorban szórakozásra, nevelésre, pedagógiai célok elérésére alkalmas kínálatból válogathassanak. A bemutató egyszerre öröm és ürm a homo ludens számára. Örül, amikor egy-egy játék megszületésének folyamatát végigkísérheti a főkészülettől a rajzos ötleteken, színvázlatokon, nyomdai elkészüléseken át a kész munka prototípusáig. Örül a sokszínűségnek, az anyagok változatosságának, a humornak, a biztos szakmai tudásnak, a sokirányú felkészültségnek. De amikor képzeletben a játékboltok, bazárok, ajándékarudák kínálata mellé teszi a nem kész szakemberek terveit, elkeseredik. Mert a lépéshátrány lehetőség és megvalósulás között jókora. Játékos lépésekkel már be sem fogható. Csakis a játégyegek komolyan vételével. Mert minden ellenkező hírszelítéssel ellentétben igenis komoly dolog — szűrte le végkövetkeztetését a homo ludens. Azt hiszem, igaz a van!

Tandi Lajos

Szilikátkémiai kutatások

A Veszprémi Vegyipari Egyetem Szilikátkémiai Intézetében — laboratóriumi méretekben —, már sikerült előállítani a wollasztionitot, amely természetes szilikátvásványként főként Finnországban és Amerikában található. A rendkívül drága anyag kiválóan hasznosítható a cserép- és porcelángyártásban, növeli annak hőszigetelő hatását, és megakadályozza duzzadását. Erről az új eseményről számoltak be többek között a Veszprémi Vegyipari Egyetem szakemberei a kedden kezdődött kétnapos szakmai konferencián. E tudományos esemény iránt igen nagy az érdeklődés, a kutatást az Építésügyi és Városfejlesztési Minisztérium finanszírozta. Az első eredményeket követően most megkezdték a wollasztionit előállítására az üzem méretű technológia kidolgozását, valamint a felhasználás módszereinek kifejlesztését.

Ez a tudományos eredmény csak egy példa a Veszprémi Vegyipari Egyetem Szilikátipari Intézete munkájának eredményeiből. Ezenkívül — megbízás alapján — új receptúrákat dolgoznak ki az üvegyipar és a kerámiaipar részére, segítik a technológiai folyamatok korszerűsítését, továbbfejlesztését. (MTI)